

En gave utenom det vanlige

Kjell-Erik Andersens farmasihistoriske samling ved Katedralskolen

Ernst Bjerke, Stiftelsen Oslo katedralskole, erbj007@osloskolen.no

I februar 2016 mottok Christiania Kathedralskoles Bibliothek, Oslo katedralskoles historiske boksamling, en meget verdifull gave fra apoteker Kjell-Erik Andersens arvinger. Gaven bestod av Andersens historiske spesialbibliotek innen farmasi og botanikk, en samling som spenner over syv århundrer og teller omkring 2.500 bind og hefter. Ved katedralskolen står samlingen nå til disposisjon for skolens egne, forskere og andre interesserte.

Katedralskolens bibliotek er Norges eldste, med en sammenhengende historie tilbake til midten av 1600-tallet. Samlingen drives i dag både som forskningsbibliotek og bokmuseum, og er medlem av Consortium of European Research Libraries og Norges museumforbund.

Andersen-samlingen, som er separat oppstilt i biblioteket, er enestående i sitt slag i Norge og dokumenterer over fem århundres bok- og kunnskapshistorie. Som spesialsamling for vitenskapshistorisk forskning er samlingen meget verdifull, samtidig som den danner et godt utgangspunkt for formidling av farmasiens og botanikkens kulturhistorie og utvikling gjennom et halvt årtusen.

Det er lett å trekke frem høydepunkter blant titlene, men verdien i samlingen ligger vel så mye i helheten som i enkeltbøkene. Her står kostbare 1500-tallsverker rygg i rygg med nyere lærebøker og pamfletter. Sammen danner disse gruppene et fyldig bilde av farmasiens, botanikkens og apotekvesenets historie fra middelalderen frem til vår egen tid. Den tidligste boken i samlingen er trykt i 1483, mens de nyeste er utkommet kort før Andersens død i 2010. Samtidig er den ikke utelukkende en praktsamling. Det avgjørende har ikke vært bøkens verdi eller sjeldenhet som sådan, men at de sammen, under ett, bidrar til å utfylle bildet av farmasiens kulturhistorie i bred forstand.

Innenfor samlingen finnes flere spesialsamlinger. Samlingen av urtebøker er for eksempel av internasjonalt format og av tilsvarende betydning. Andersens samling av nordiske og europeiske farmakopeer er meget omfattende og teller flere hundre nummere. Tidlige legebøker var en av Andersens spesialinteresser, og samlingen omfatter derfor de eldste nordiske eksemplene innen denne litteraturen, fra midten av 1500-tallet.

Andersen-samlingen har betydelig kulturhistorisk verdi utover tekstene den inneholder. Bøkene er eksempler på tidligere tiders illustrasjonskunst, boktrykk og bokbinderkunst. De er historiske objekter som bærer preg av sin alder og proveniens i form av eiermerker, dedikasjoner og marginalia. Foredraget gir en presentasjon av samlingen som helhet, og trekker frem et utvalg interessante bøker.